

NAUJA GADYNE.

VOL. III SCRANTON Pa. GEGUŽIO 1 d. 1896 m. NO 17.

Entered at the Post office of Scranton as second-class mail matter.

„Nauja Gadyne“ iszeina kas nedėle.

„Nauja Gadyne“ ant metų kasztėja 2 dol. ant pusės metų 1 dol.; į Europą ant metų kasztėja 3 dol., ant pusės 1 dol. 50 cen.

—Antraszas dėl korespondencijų ir užsielstavimų.

„NAUJA GADYNE“
421. PENN AVE SCRANTON, P.

„Nauja Gadyne“ („New Era“).

Published weekly in SCRANTON Pa.
421 PENN AVE.

Subscription price yearly two dollars.
RATES OF ADVERTISING

One Inch one month	\$1.00
One Inch one year	\$10.00
Two Inches one year	\$20.00

KOMUNOS JUBILĖJUS.

(ISZ LAIKRASZCZIO „NAPRZOD“).

18 d. kovo mėn. 1871 m. sukilo Paryžiaus darbo žmonės prieš buržuazijos (kapitolistų) valdymą. Karė, per Napoleoną III. su Vokietija pradėta, už siekį padėjo, sustabdyti vidurinę audrą, nukreipti tautos spėką į kovą su užrubežiniu prieszu ir visūmenę laukiamu jo pergalėjimu pabovyti. Kitaip atsitiko. Ažūt vokieczius sumuszi, sumuszė vokiecziai prancuzus; užstojo praloszsa, kuri ekonomiszką nūpūlį, vargą ir bėdą užtraukė su savim. Idant atlyginti savo blėdis, kokias jai nelaiminga karė atneszė, jau sėjo mėnesyje 1870 m. buržuazija atėmus sostą Napolėonui III.— respubliką apskelbė. Ženkline tai, kad ji pa ti randą į savo rankas paėmė, mat todėli, idant per savo karę isztusztintus delmonus

(kiszenes) pripildyti. Bet apsiriko truputį buržuazija. Vidurinis prieszas dėl numalszinimo kurio karę pradėta, nebuvo nei paveiktu nei užmgdintu. Darbo žmo nės matė aiszkliai, kad czia be jų ir su jų skriauda skaitlių vosta. Tarptautiszkas darbiuinkų susidraugavimas įleidė jau gilotas szaknis į Prancuzijos proletarijatą. Visūmenės vargas skaudų ir balsų neužganėdinimą budinti pradėjo. Buržuazija, jai isz proletarijato szalies grasinantį pavcjų pamacziasi, panorėjo jo spėkas susilpninti. Paryžiaus gintuvės, kanūlės savastimi valszciaus ir rankose miesto gvardijos — tos žmonių kariumenės, atsirasdavo. Randas užmanė atimti žmonėms tąjį gynklą; naktyje isz 17 ant 18 kovo mėn. kelios kariumenės divizijos ant batėrijų užpūlė ir kanūlės įmė. Paryžiaus proletarijatas suprato svarbumą tokios veikmės ir jai 18 kovo isz ryto revoliucija atliepė.

Pirmą sykį czia sukilo darbo žmonės su tokia spėka, savistoviai, nepodraug su buržuazija, tikt prieš buržuaziją, su pilno mis savo lūmos reikalų pažinytmis. Su darbiuinkais ėjo isz vien smukioji miesczionija ir revoliucijiszkoji inteligencijos dālis.

Randas ir jo szalininkai į Versaille, apie dvi myles nū Paryžiaus atitolintą, pabėgo; 26 d. kovo mėn. 1871 m. Paryžiaus darbo žmonės komuną apskelbė. Komuna buvo tai liūsas valszcius, nū darbo žmonių valdomas, kuri įvykdinti stengsį lygybės idėalai ir iszliūsti proletarijatą isz po ka-

pitulizmo jungo. Komunos randas geidė socialistiszkų reformų ir kada Paryžius priesz Versailės kariumenę stipriai gynėsi, jis įsitaisydavo visą eilę iszganingų įvedimų.

Bet prie viso Paryžiaus darbininkų karzygiskumo, komuna jau isz augszto nūpūliui paskirta buvo. Vidurinę to priezastį tvėrė skirtingumas, kas kart žymiaius tarp smulkių miesczionių, jų reikalų ir jų revoliucijiszkų idėalų isz vienos pusės, bei proletarijato ir jo geidavimų isz antros, apsiereichiantis. Antra gi priezastis toji kilo, kad buvg tai mazybės judėjimas, nės milžiniszkas prancuziszko proletarijato didumas buvo dar per tamsus, apie nėką nežinantis, neapszviestas, pritruko jam stiprios organizacijos; ir todėli nekurie tikt Prancuzijos miestai, sostapylė siekiant komuną apskelbė. Spėka ir laimėjo. Komunos Marsilijoje, Lyone, Tuluzoje ir dar keliūse miestūse ne po ilgo paveiktos tapė, atėjo ir ant Paryžiaus laikas!

21 d. gegužio įsigavo Versailės kariumenė į Paryžiaus priemiesczius. Ir prasi-dėjo karszta, smarki, kruvina už kiekvieną barikadą, už kožną namą, už kiekvieną gatvę kova. Versailieczyų smarkumas perėjo visus pasiutimo rubežius. Kas tikt ant barikados ar ant gatvių ginklūtas ar be ginklų atsirado, vyriszkis ar moteriszkė, be sudo tūjaus nuszautas buvo. Suimtas komunistų kūpas kartaczūta be pasigailėjimo. Versailieczyiai net komunistų lavonams atsikerszydavo.

Galiaus 28 gegužio pastaroji komunos vėliava pūlė; Versailieczyiai Paryžiaus ponais pastojo. Kraujų srovėse, ugnimi ir kardu numalszinta tą proletarijato sukylimą.

Socijalistai kitų žiamų, kurie nū pirmos valandos gyvą sąjausmę ir solidarystę

savo dėl komunos apreiszkė, tapė per daug graudžiai nūpūliu jos perimti.

„Persiliudysite—tarė 25 gegužio vokiszkame parlamente Bebel, — kad visas Europos proletarijatas ir kožnas, kurs kručiuėje savo liūsybės ir neprigulmės meilę gaivina, į Paryžių akis kreipia. Ir nors sziađien Paryžius sumusztas yra, tai vienok asz menu jums, kad Paryžiuje—kova tikt menka musztnė pirmos sargybos, kad svarbus atsitikimai laukia dar mus Europoje ir kad, keliems deszimtmečziams nepraslinkus, kariszkas Paryžiaus proletarijato szukavimas: Karė paloeiams, pakajus butams, tingumui myris!, stosis kariszku visos Europos proletarijato szukavimu!“

Jūkais atsakė ant tų žodžių buržuazijos pasiuntiniai, mes vienok sziađien apie jų tikrumą persiliudyjome.

Sziađien, po dvidesimts penkių metų viso svieto proletarijatas, net tolymiausūse jo kampūse, tūs pacius reika lavimus pakelia, už kuriūs karzygiskai kovojo ir žuvo komuna. Jos nūpūlis perliudyjo darbo žmones, kad mazybė nėkad ne pergalės, kad stiprioji placzių mynių organizacija didesnį tur svarbumą, nei karzygiskai pavienių ypatų stengimaisi.

Bet tai komunos negėdina. Buvo ji savo laiku kudikiu kudikių ir iszaugo isz istoriszkių prietikių. Reikalavo ji, kaip ant anų laikų negalimų daigtų, bet geidė jų su tokia spēka, draszumu, karsztumu ir pasiszventimu, kad tikt pas mus pasistėbėjimą budinti gali. Mes vienok karzygiu ir kankintinius tikt tūmet gūdojame da vadniai, jei rupinamėsi, idant kraujas jų vėl taip pralietas ne butu. Szitūmi keliū žengė ir socijalizmas per 25 metus tvirtai ir milžiniszki žingsniai, kokius tame laikis padarė, liudyja, kad komuna iszpildė savo istoriszką uždūtę, kad mislis jos pla

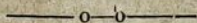
czias darbo žmonių mynias apėmė ir kad kraujas jos milijonus atkerszytojų pagimdė.

Komunos nūpūlis Prancuzijoje lygus buvo visiszkam socialistiszkų organizacijų suardymui. Komunistai, vieni komunoje krito, kiti ant gilotinos myrį rado, kitus vėl į kalėjimą įgrusta, arba iszgabenta; darbininkų-gi visūmeñe buvo praloszta ir vargų prispaušta. Tikt 1879 m., po atleidimo apskelbimui, seniems komunistams isz kalėjimų ir isztrėmimo vietų grįžus ir pirmos darbininkų organizacijos pradžios atgijo. Nū to laiko socializmas prasiplatino Prancuzijoje su negirdėtu greitumu, taip, kad sziądien įgyjo jis tvirtą ir ant rando įtekme o pasekme to yra, jūg ir pats randas prie socializmo prisipažįsta. Prancuzų socialistiszkas laikrasztis „Darbininkų partija“ skelbia sziądien į 25 metinę komunos szventę visai nuteisintą viltį, Tvirtensio ir visiszko pergalėjimo.

Ir kitose žiamėse idėjomis komunos persiėmė proletarijato mynios. Anglijos darbininkai, kuriūs aname laike revoliucijiszkos komunos baidykle nū socializmo atgąsdino, įvykdindami tokiu budu tarptautiszkos darbininkų draugystės nūpūli— tie ramus Anglijos darbininkai stovi sziądien ant socializmo dirvos ir s;į metą Londone, Anglų žiamėje, laikomas bus tarptautiszkas socialistų kongresas.

Ir sziądien, komunos jubilejaus dienoje, proletarijai visų žiamų kankintinių mintį garbindami, su karsztumu szaukia: **K o m u n a p ū l ė — t e g y v ū j a k o m u n a!**

Vertė Sarancziukietis.

PAŽVILGIS Į LIETUVIŲ
SVIETISZKĄ RASZLIAVĄ IKI 1795
METAMS.

(Taša).

Lietuviszką mūsų raszliavą galime padalinti į du skyrius. Pirmas, dvasiszku bei bažnytinių rasztų periodas, prasideda nū reformacijos sulyg paskutinio Lenkijos padalinimo, t. y. nū laiko iszleidimo pirmos pažįstamos kningos 1547 m. (anot Teodoro Norbuto nū 1533 m. 9) sulyg 1795 m., ir antras, atsibudinimo periodos nū 1795 m. sulyg mūsų laikų.

Vienintėliu mieriu rasztininkų pirmo periodo, buvo tarnauti bažnycziai ir tikėjimui. Todėl ir nestebėtina, jog 16-tame, 17-tame ir 18-tame szimtmetyje, apart bažnytinių giesmių, katgismų, szventų rasztų, biblijų, sakymų, agendų, postillų ir kitų dvasiszkos įtalpos kningų, taip-gi kelių lamentorių, kelių kalbamokšlių bei žodynų, nėko kito svarbesnio, lietuviszkoje kalboje rasti negalime.

Vienintėliais pažįstamais rasztiszkais paninklais svietiszkos literatūros tujų gadynių yra:

1). Tris margoviszkos gromatos Jurgio Pridriko, Prusų margrovo. Pirmą ir antrą dūta Tilzėje 6 d. sickio 1578 m., o trecią 22 d. rugsėjo 1589 m. Pirmą prasideda nū žodžių 10): Isch malones Dieva Mes Jurgis Friderichas

9). Norbutas, o su jūmi ir kiti mūsų rasztininkai, kalpo pirmą lietuviszką kningą, minavoja „Agenda, Wyprawa duszy na tamten swiat... w języku polskim, łacinskim, litewskim i niemieckim.“ Wilno 1583. (Dzjeje nar. Lit. IX p. 287.); bet tvirtinimui tam, negalėdamas jos nėkur atrasti, prieszinasi M. Stankevyczius (Bibliografija litewska od 1547 do 1701 r. II, pusl. V).

10). Slg. Aitpreuss. Monatschr. 1877 XIV. 462.; Goetting. Nachricht, 1877. nr. 12, S. Baltramaiczio-Spisok litowskich i drewne-prusskich knig- S. Peterburg 1892, 2.

Margrabas Brandenburge Prusosu, Stetine, Pameraniai Cassubosu ir Wendosu teipajeg Schlesiai Jegersdorfe ir tt. Dutas. Tilzeje 6 d. Siekio Metu Christaus 1578.“

2). Vaclavo Labunausko dedikacija 11) Melkiorui Gedraicziui, vyskupui ziamaiczių, isz 1599 m.:

„Amzeis nupula didziu Karalu miestai.

Amzeis pragaisza brangus pamėklai Kariowedziu

Didzius suėda ilgi umzei marmurus, Amzeis ir piramidās ir aukszti ažulai gruna

Bet tava garbe, Wiskupe, gamta nobažnumas ir wiera,

Neragaus smerties ant amzių.

Kodrjn? nėssa žmoniemus tavo muszventą patiekei peną,

Kurio szlove, garbe ir girimas ne moka numirt.“

3). Benedikto Petrovycziaus: Giesme Lietuviu arba Alaniku (carmen litvanicum sive alanicum⁴) 12) isz 1638 m.:

„Numire Claudius uns viena Muzu Mayle

Lizuviu garbe, sciestes wysokios priuaile

Kayp dalgis kierta zolu, wira issimintinga

Pakirta smertis kuna Claudia Nubuntinga

Imk smerti Claudio, ka dawe iem Fortune

11). Patalpinta veikale, „Postilla Katolicka, tai east Izguldimas Ewangeliu kiekvienos nedelios ir szwentes per wisus metus, per Kuniga Mikaloiu Dauksza, kanaunika Medniku, iz lekiszka perguldita, su walu ir dalajdimu wiresniuju. Wilnlui, drukarnioi Akademios Soc. Jesu A. Dni 1599, in folio, 10 n. ir 627 pusl (M. Stankevycziaus —Bibliogr, lit, II, 21.)

12). Patalpinta tarpe giesmių kltose kalbose kningoje: „Componimenti funerali per la memoria del Signor di Peires Academico, humorista, recitati nell' Accademia romana, spaudintoje Romoje 1638 m., in 4-o.

Mokslo garbes neimsi: Garbe nesek kuna.⁴
4). Dvieilis: 13).

„Dziaugias ziedalay kad iump ateio Karalay

Saulas iszvido meto nelaukia prazido.⁴
paszwęstas Lietuvos Didziam Kuningaiksziui ir Lenkijos karaliui Vladislouvi IV., isz priezasties pribuvimo jo 1648 m. į Lukiszkius.

5). Onos Jurgaitės ,prisiega lietuwisz koje kalboje 14)⁴, paeinanti nū 1650 —51 m., o atrasta J. Sprogio senovės aktūse Vilniaus arkyve. Galas tos prisiegos skamba: „Kayp tysingiey prysiekiu, teyp man, Deve, padey, o iay neteysingay, Pone De we uszmusk.⁴

6). Pradžios kelių lietuwiszkių žmonių dainų ir keli priezodžiai surinkti per Duisburgo profesorių Joną Arnoldą Brandą (+1691¹ ir apgarsinti 1702 m).

Aizopo pasakos 16), iszguldytos per Joną Szulceną, atspaudintos Karaliaucziui

13). Užskverbta tarpe eilių kitų asztūniolikos kalbų kningelėje: „Ver Lukisckanum ad Serenissimarum Maiestatum praesentiam efflorescens, publicae felicitatis amaenitatem et minimae Societatis Jesu venerabundam hilaritatem lisdem Serenissimis Maiestatibus Vladislao IV. et Ludovicae Mariae Poloniarum Maiestatibus et Suecorum, Typo exhibit. Anno Dalutis M, D, C, X L, VIII., in Praedio Suburbano Colleg Viln, Soc, Jesu⁴, folio 12 pusl.

„Carmen litvanicum⁴ ir dvielij paaukautą Vladislouvi IV., atjieszkojo lietuwiszkas bibliographas ir tyrinėtojas mūsų raszliavos Maurikis Stankevycziaus (Bibliografia litewska od 1547 do 1701 r, Kraków 1889, pusl. 41 ir 43.), o tas, dėl jų lpatingumo, kalpo baltus varnus, lietuwiszkių swietiszkių eilių tųjų gadynių, czia talpiname.

14). J. B----s.⁴ Prisiega liet. kalboje XVII- szimtmė czio. (Varpas 1890. Nr. 1, pusl, 13).

15). Johann Arnold von Brand. „Reysen durch die March Brandenburg, Preussen, Churland, Liefland, Plescovien, Gross—Novgorod, Twėrien und Moscau. Wesel 1701⁴, 8-o, nū 90—1,6 pusl.

16). „Dje Fabeln Aesopi um Versuch auch dem principio Lithuanier lingue litauisch vertiret von Joh Schultren. Koenigsberg. 1706⁴ 8-o. (Slg. Estrelcherio. „Bibliogr.⁴ ir S. Baltramalcziio „Spisok litovskich i drevno pruskich knig- St-Petersburg- 1892⁴ pusl- 9, nr- 58)-

je 1706 m.

8). „Karaliszka Grometa jog Tworos (alba Rikei) Prusu zemeje ir Lietuvoje ant Kiemu ne tur nulauzytos bey sudegintos buti. Maloningiause paliepe'...17); dūta nū Priczkaus Viliaus Berline 9 d. rugpjuczio 1724 m.

9. Trys cielos dainos, užrašytos ir 1745 m. apgarsintos 18) per Valterkiemio kleboną Pilypą Ruikį, kurios taip labai klasizskiams Vokiečių dainiams Lessingui ir Herderiui patiko, o kurias ir kitas garsingas vokiszkas dainius Goethe sekti, stengėsi.

10. Visatinas apskelbimas dūtas 2 d. gegužės 1794 m. nū Tadeuszo Kasziuszkos, vyriausio vado Lenkų ir Lietuvių, stovyklėje pas Vynorius 19); ir

11. Prsakymas: „Nug Wiresnibes Didelos Kunegaykstistes Lietuwos. Dotas Wilnoy unt suserinkima Rodos Diewo 15 Menesio Moja, Metu 1794“. 20).

Pirmą lietuviszką lamentorių, t. y. pirmą mokslą lietuviszkai skaityti ir raszyti, sudėjo protestontiszkas klebonas, Martynas Mažvydis. Vyras tas, taip-gi isz lotyniszko Monsvidiumi vadinamas, gimė Prusų Lietuvoje ir buvo vienu isz 8 Karaliaucziaus universitėto, seminarijos mokintinių, kurią brandenburgiszkas Albertas dėl Lietuvių įsteigė. Diena 5 balandzio 1548 m. apturėjo jis pramintį filosofijios magistro o nū 1549 m. pradendant buvo Ragainės klebonu 'pastorium'. 1561 m,

17). Rasztas gotiszkas. Slg. S. Baltramaiczio, Spisok lit. knlg. pusl. 9, nr. 62.

18). „Betrachtung der Littauischen Sprache in ihrem Ursprunge, Wesen und Eigenschaften. Von Philipp Rnhlg, Pfarrern und Seniore zu Walterkehmen, im Hauptamt Insterburg, Koenigsberg 1745. 8-o, pusl. 88.

19). Slg. „Lietuviszkieje rasztal ir rasztininkai. Tiltzeje 1890 m., pusl. 22.

20). Slg. S. Baltramaiczio, Spisok lit. knlg. pusl. 17, nr. 139,

tapė arkidijakonu. Mirė Ragainėje 1562 m. Lamentorius jo: „Makslas skaitima raschta' patalpintas buvo pirmoje pažįstamoje lietuviszkoje bei gotiszkomis raidėmis spaudintoje kningoje: „Catechismusa Prasty Szadei, Makslas skaitima raschta yr giesmes del kriksczianistes bei del berne-liu iaunu nauiey sugulditas' ir iszėjo Karaliaucziuje 1547 m. Uzima jis keturis puslapius (nū 13-16) to veikalo ir susideda isz 23 didzių bei 25 mažų litarų. Tarpe tujų, svetimos lietuviszkai kalbai raidės f ir h, taip-gi randamos.

Nėra abejonės, kad Lietuviai tujų czė-
turėjo ir daugiau tokių pradinių moksliszkų įrankių, kurie vienok isz didesnės dalies pragaiszo. Isz iksziolaik etjieszkotų žinomi tikt yra: „Skaitytinės, 21) 1708 m. Karaliaucziuje atspausstos, vėliaus 1766 m. Vilniuje atsirado: „Mokslas skaytima rasz to lėkiszko del mažu waykialiu' 22), knn gelė pilna leukiszkų makaronizmų ir 1781 m. Vilniuje pasirodė: „Mokslas skaytima raszta lietuviszka diel mažu wayku.'; kuris antrą sykį tenai 1791 m. perspaudintas tape.

(Toliaus bus).

— o —

ISZ DARBININKISZKO, SOCIJALISTISZKO IR ANARKISTISZKO JUDEJIMO EUROPOJE.

M a s k o l i j a. Varszavoje skaitlingi arestzavojimai. Suinta apie 100 ypatų: stu-

21) Slg. Chronopolitanus „Lietuviszkoji bibliografia' (Varpas, 1893 m. nr. 5, pusl. 75).

22). „Mokslas skaytima raszto lėkiszko del mažu waykialiu kuremy padietti ira wysoki mokslay krikscioniszki tuypoti ir nobaženstway trumpi kožnos dienos wlrans ir moterims, sluzjjetes idant mokidamies skaytiti, iszmoktu pradžiu moksla krikscioniszka ir nobaženstwas kožnos dienos dabar naujey parduakvotas wysokiu raszto lėkiszku. Wilniuy, Drukarnioy „J. K. Akad, Soc. Jesu, Metuose 1766, 8-o, 62 n n- pusl. (Slg. S. Baltramaiczio, Spisok lit. knlg. pusl. 14 num. 106.)

dentus, darbininkus ir geležinkelio bei banko urėdninkus. Citadeloje vietos nėra, vieną kaiminių dalį į Paviaką įgrusta. Varšavoje apsudyta: Slivickį po vienmetiniui kalėjimui ant 2 mėnesių į kalėjimą Paviakę; Vatersohną ir Goldbergą, 1893 m. areštavotus: ant 5 metų į rytinę Siberiją. Iš Varšavos į Radomą, su 24 žandarais, atvykęs Bialonovskij pas geležinkelio darbininkus ir sodiečius darė kratas. Nėką neradęs, nėką ir neareštavojo. Tame pat laike krėsta Dombrovoje ir Lodze. Dombrovoje areštavota 3 darbininkus, Lodze 2 ypatas. Rygoje—anot „Robotniko“—saugotis reikia: Pruno Gerdvainio, namo nr. 2 Bastei—bulvaro sargo ir Jono Misiuno; jie snipūkais ir iszdavikais esą. Ant caro karunavojimo į Moskvą sutraukta: 48 infantėrijos batalionus, 36 kavalėrijos szvadronus, 700⁰ kazokų ir 14 artilėrijos baterijų. Vyriausią vadovystę apims didis kun. Vladimiras Aleksandrovicz.

Vokietija. Staliorius Storch Grue-naue už armijos įžeidimą ant vieno mėnesio į kalėjimą apsudytas. Milhuzoje (Alzacija) zecerių straikas. „Vorwaerts“, vyriausias socialistų organas apskelbė pastarąjį socialistų susivaziavimo nutarimą: anot jo tikt tie darbininkai apvaikszezioti gali 1-mą gegužio, kuriems szventimas nei jokios blėdies ne daro.

Saranciukietis.

BOSTON, Mass. Sziomis dienomis tapė palaidotas neseniai pribuvęs iš Lietuvos vaikinėlis, kurs tikrai pildė kuningiskas svajones; tai gali kožnam buti ant nūmōnės, ant ko veda tamsybė ir kuningiski burtai. Tai-gi verbų nedėlioje pribuvo į Bostoną garlaisvis, ant kurio radosi pusėtinas skaitlius lietuvių; tarpe tų vienas

kaip pas mus vadina, davatkinas, turėję rožanczių pusėtinai ilgą, ir szkaplėrių visokio gatunko be skaitliaus; taip gi buvo jis prisiraszęs ir į szv. Pranciszkaus broliją! Czia reikia žinoti, kad sziūmi tarpu Bostone labai sunku gauti darbą tiems, kurie jau yra pragyvenę szitame mieste keletą metų, o „grinoriui“ tai dar sunkiaus, per ką naujai pribuvusieji patelpa daugiausiai ant farmų. Už-tai ir mūsų pranciszkonas priverstas buvo nusidūti pas fermerį ant tarnystos. O, kaip jau žinoma, kad fermeris nesamdo žmogų dėl poterių, o tik samdo dėl darbo, tai ir mūsų davatkinu pritrumpo laiko dėl poterių, o kurių nemažai turėjo atlikti. O kas arsziausia, ir nedėldieniais turėdavo naminius darbus atlikti. Rožancziai vis vilkosi toliau! Mūsų vaikinėlis matydamas, kad jau neiszpildė savo prižadėjimų, o kaip kuningėlis buvo jį įbauginęs, kad už tokius neiszpildymus turės prazūti ant amžių pekliszkame pragare, pats savo neiszzminczia nėko nesuprasdamas palaikė sav kuningiszkas m. lagystas už tikrą teisybę, rokavo savę už jau prazuvusį, pradėjo labai rupintiesi, ir išz to didelio rupesczio sunkiai apsirgo; paskui tapė nugabentas į ligonbutį, ir ten atidavė savo duszelę szventamjam Pranciszkui. Tai-gi duszelė jau nuėjo savo ke-liu, ale apie kuną—nesirupino nei szventas Pranciszkus, nei tie, kurie užterszė jo kraują savo nūdais, o tik pažįstamieji turėjo surinkti tarp bėdnų žmonių ant palaidojimo kuno. Žinoma, kad butu buvęs koksai pirklys 'biznierius' ir butu nū žmonių prisilupęs kelis szimtus tukstanczių dolerijų, ir numirdamas butu palikęs kuningėliams, tai tie butu nemažai trukszmo pakėlę. O kaip dabar numirė bėdnas pranciszkonas už savo aklą įtikėjimą, tai prapuls kaip pirdis vandenyje! Už tai galima

butu tokius aklai įtikėjusius palaikyti už kvailiausius.... Bet ir sziezion, Ame rikoje jei-gu tiktai ilgiaus taip tunosime, kaip, kad dabar tunome, atsiras daugybė tam panaszių pranciszkonų; tik dirstelkime ant paskutinio deszimtmeczio, kas czia jau pasidarė: bažnyczios dygsta kaip grybai po lietui, o kuningai rodosi kad isz debesių krinta! Be to, tur-but jau tie aniolai iszsi-pakutavojo, ką tai Dievas buvo užkeikęs, ir iki sziam laikui kybojo ant oro, tai jau dabar jie leidžiasi ant žiamės ir tampa kuningais! Isz tikro jau net szlyksztu klausyti, kur tik pažvelgsi, jau naujas kuningas, nežinia isz kur jis atsirado, nei kas jis yra. O kožnas statosi bažnyczią, kožnas stengiasi iszleisti laikrasztį, kožnas užsi-le-da kningyną, ale kokios kningos tūse knin-gynūse? o-gi Kanticzkos, Szaltiniai, Auk-so Altoriai ir kiti tolygus mėszlai, kurie žmogui taip kenkia kaip arsziausi nūdai! Rasi neužilgo ir jų autorius, žydas Blumo-vicz isz Vilniaus parsikraustys į kokią sos-tapylę lietuvių katalikų! Tai-gi nedyvas, kad veikiai gali atsirasti ir Amerikoje to-kių pranciszkonų.... Už tai, mieli broliai, kurie nuvalėte savo akis nū tos tamsybės, jums vertėtu pasirūpint' ir apie brolius, kurie dar tamsybėje klaidžioja! Paminėsiu sziezion apie valnamanius, isz tikro net jau ir gėda darosi: tankiai galima patemyti pasigyrimą su valnamanysta, ale darbo valnamanių visiszka! negalima įtėmyti! Tie-gi broliai, kurie nori neszioti garbingą vardą apszviestunų, jiems vertėtu ir ką ge-ro padirbti. Žinoma jautis savę valnama-niū negali vadinti, nės žmogus ir su menka virve ant ragų užnėręs, gali jį, kaip nori, valdyti; tai-gi ir tu, broli valnamani, ne-turi laukti, kad kas tavę ragintu prie nau-dingo darbo, ale turi patsai suprasti savo privalumą. Tai-gi asz czion padėsiu savo

užmanymą: man rodosi butu naudingu daigtu, kad susitartu pulkas vyrų ir sudė-ję po 10 ar dangiaus dolerių iszleistu ko-kią nors naudingą kningą, kuri paplatintu apszvietimą tarp lietuvių. Ta paczia proga galima butu atlikinėti ir tie veikalai, kurie buvo padūti No 15 „N. Gadynės“. Kad daugiau butu moksliszkų kningų, žmonės greičziaus galėtu apsiszviesti. Tai-gi ir mi-nėtasis pranciszkonas, jei butu kada nors skaitęs naudingą kningą, nebutu taip ak-lai įtikėjęs į kuningiszkus burtus, o dabar per savo tamsybę turėjo pats savę užsi-muszt! Negalima stebėtiesi isz tokio kvai-lo įtikėjimo: kožnam žinoma, kaip Lietu-voje daro, kur nū kudikystės žmogų ku-ningai prisispyrę tepa ir tepa jo kuną savo nūdais, ir tai nedyvai, kad gali užnūdyti jo kraują. Su nekantrybe lauksiu daugiau pritarianczių man, nės asz paskiriu nū savęs 10 dolerių ant tokio dalyko. B....tis.

P a s a r g a. Redakcija labai girda-ma užmanymą, ant iszleidimo moksliszkos kningos sudea 25 dolerius; tik ar dau-giaus atsiras prisidedanczių? Prieg tam, Redakcija velytu, kad iszdūti L. Buchne-rio veikalas „Pajėga ir Medega“, kur viso-keriopī klausimai, akyvi kožnam žmogui, yra iszgvildenti moksliszka! Iszguldymas yra musų rankosė, ir mielai pavestumėme tiems, kurie tą veikalą spausdinant dūtu kasztą. Toji kninga butu dėl valnamanių tūmi pacziu, kūmi yra Biblija dėl įtikin-czių į kuningiszkus burtus avelių! Who is next? Red.

DI DELIS NAUJAS SZTORAS MEBELIU VALENTINAVYCZIAUS

ant

416 PENN Ave.

SCRANTON Pa

Sztore uzlaiko dėl pardavimo visoklius reikalingus namus daigtus, kaip tai lovas, springaus, kreeses, kanapas stalus, peczius ir tt. puikiausius daigtus parduđa už pi-giausia preke, ir viską į namus nugabena.

J. LIETUVNIKAS

MINERSVILLE Pa. Gavo patenta ant karczemos savo name — užlaiko skaniausią alų ir likierus ir pirmos kliasos cigarus; o teipo-gi pas jį yra labai priimni vieta dėl užteigos, nes yra geras žmogus; užtai lietuviai atsilankykite pas savąjį;

INEK RICE

Lietuvizskas kalvis visoki sliesorizską darbą ir viską kas tik prie kalvio priklauso kogeriausiai padaro. Jo kalvė randasi pagal Deiczkatallikų bažnyčia — tarp Coal ir Line str. Shenandoah Pa.

**** SALIUNAS ****

J' NAUJUNO

ANT N. WEST Uliczios No 234

SHENANDOAH, PA.

Vyrai! yra tai smagi vieta dėl užteigos o kas svarbiausiai, kad puikius gerimus pri laiko stiklus taip-gi mylzinizskus dūda. Apė cigarus cigarus nėra ką snekėti, nės jie patys giresi. Vyrai neužmirszkite pas savo atsilankyti!

Czion yra linksmiausia vieta dėl užteigos, nes ir adventai su gavėue susikabine szoka.

! SENAS DRAPANAS PADARAU NAUJOMS!

Iszvalau, farbūju ir prosinu drapanas vyrų ir moterių, taip-gi taisau už pigiausią prekę į trumpiausią laiką.

S. SEGAL

419 PENN Ave, SCRANTON, Pa.
(SALE APTIEKOS DRO SZLIUPO.)

SALIUNAS

716 W. LACAVANNA AVE, SCRANTON, PA.

Užlaikau gerus, szviezius ir sveikus gėrimus; laikau gerus cigarns ir užkandį. Lietuviai atsilankykite pas manę.

M. SZARAK

J.T. F. HRENHOLT

Siuncziu PININGUS į visss dalis svieto, tiesloki namus,— Pardūdu LAIVAKORTES ant geriausių linijų, kaip HAMBURG AMERICAN PACKET Co., EXPRESS REGULAR, BALTIJOS, RED STAR ir visų kitų linijų.

321 PENN Ave.

SCRANTON, Pa.

Dr JAMES STEIN.

Gydo vien tik ligas: akių, ausų, nosies ir gerklės.

Adynos offiso:

9 iki 12 priesz piet,

1 iki 4 po piet,

7 iki 9 vakare.

204 WYOMING Ave.

SCRANTON, Pa.

27. IX 05

DIDELIS LIETUVISZKAS

HOTELIS,

316 Penn Ave., SCRANTON, PA.

Kuriame laikau visokius gėrymus ir užkandzius, o podraugei pardūdu laivakortes (szipkortes) ant geriausių laivų ir siuncziu piningus į visas szalis svieto kūnūpigiausiai.

Taipogi reikale, kiekvienam dūdu prietellizską rodū Jusų Vienzemis

Pet. Lipaviczius.

E. B. GARNELL & CO.

1336 PROVIDENCE ROAD,
SCRANTON, PA.

Daro gerus cigarus ir visokius gatunkus cigaretų įpatiugai Maskolizskūsis (su munksztukeliais).

M. SCHWARTZKOPF,

WHOLESALE krantuvė visokių namintų ir isz užrubes pargabentų gėrymų, kaip:

WINO, LIKERIU, BRENDIES, GINNES, ir kitokių gėrymų.

Pardūda geriausę arielką: **BLUE STAR MONOGRAM WHISKEY.**

248 PENN AVE, Cor. LINDEN Str. SCRANTON Pa.